

**ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ**

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2014

Σκοπός

Σκοπός του παρόντος εγχειριδίου είναι να παράσχει καθοδήγηση στη συγγραφή μίας πτυχιακής ή μεταπτυχιακής μελέτης.

Οι συντάκτες του εγχειριδίου

Αθήνα 2014

1. ΔΟΜΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στις βιολογικές επιστήμες, οι πτυχιακές και μεταπτυχιακές μελέτες μπορεί να είναι βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις ή πειραματικές, τεχνικές μελέτες ή αναλύσεις.

Οι **τεχνικές αναλύσεις** συμπεριλαμβανομένων των **πειραματικών μελετών**, περιλαμβάνουν μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας που ακολουθείται από ένα ερευνητικό μέρος (πείραμα σε ζώα, εργαστηριακές αναλύσεις, συλλογή τεχνικών και οικονομικών στοιχείων, συλλογή ερωτηματολογίων κλπ.). Στόχος των μελετών αυτών είναι να καλυφθούν κενά γνώσης (έλλειψη συγκεκριμένων δεδομένων). Σε αυτές τις περιπτώσεις, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη συμφωνία μεταξύ της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και του ερευνητικού μέρους, καθώς επίσης και στην εφαρμοζόμενη μεθοδολογία της έρευνας.

Στις **βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις**, ο φοιτητής καλείται να καταδείξει με λεπτομερή κριτική ανάλυση, την κατανόηση και τη σύνθεση της πλέον πρόσφατης βιβλιογραφίας σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα. Ο στόχος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι να εντοπιστούν κενά στη βιβλιογραφία σε ένα συγκεκριμένο τομέα που απαιτούν μελλοντική έρευνα ή να γίνει σύγκριση και αντιπαράθεση της διαθέσιμη βιβλιογραφίας, με σκοπό την παροχή θεωρητικής καθοδήγησης σε ένα συγκεκριμένο θέμα.

Ανεξάρτητα από τη φύση της έρευνας που εκπονείται, το γραπτό κείμενο της μελέτης πρέπει να περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρονται και αναλύονται κατωτέρω:

- Σελίδες τίτλου (βλ. Παράρτημα Α)
- Περίληψη (ελληνική και αγγλική)
- Δήλωση έργου
- Αφιέρωση (προαιρετικά)
- Πίνακας περιεχόμενων
- Ευχαριστίες
- Κατάλογος πινάκων
- Κατάλογος διαγραμμάτων
- Κατάλογος εικόνων
- Κατάλογος παραρτημάτων
- Γλωσσάριο ορολογίας (προαιρετικά)
- Κυρίως κείμενο
- Βιβλιογραφία
- Παραρτήματα

ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΙΤΛΟΥ

Η κύρια σελίδα τίτλου θα πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Το όνομα του πανεπιστημίου, της σχολής, του τμήματος και του εργαστηρίου στο οποίο εκπονήθηκε η μελέτη
- Τον πλήρη τίτλο της μελέτης (**όπως εγκρίθηκε επίσημα** από τη Γενική συνέλευση του Τμήματος). Μπορεί σε αυτό το σημείο κάτω από το θέμα να προστεθεί προαιρετικά και κάποιο σχετικό ρητό.
- Το είδος της μελέτης (πτυχιακή ή μεταπτυχιακή μελέτη)
- Το όνομα και επώνυμο του φοιτητή (**όπως καταγράφηκε επίσημα** στο Πανεπιστήμιο)

- Έτος υποβολής

Στη δεύτερη σελίδα τίτλου πριν το έτος υποβολής, αναγράφεται επιπρόσθετα η σύνθεση της Τριμελούς Επιτροπής (ονοματεπώνυμο και βαθμίδα, με πρώτο τον επιβλέποντα Καθηγητή).

Το Παράρτημα Α παρέχει μια λεπτομερή διάταξη των σελίδων τίτλου. Πρέπει να ακολουθούνται οι κατευθυντήριες γραμμές του παραρτήματος επακριβώς. Οι σελίδες τίτλου δεν πρέπει να είναι διακοσμημένες με οποιονδήποτε τρόπο (σχήματα, εικόνες κ.ά.). Οι πληροφορίες πρέπει να παρουσιάζονται οριζόντια στο κέντρο κατά μήκος της σελίδας. Ο επίσημος τίτλος της μελέτης πρέπει να επιβεβαιωθεί πριν από την υποβολή του τελικού εγγράφου.

Στον τίτλο της μελέτης θα πρέπει να αναφέρεται το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής της μελέτης με όσο το δυνατόν λιγότερες λέξεις.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτή η ενότητα περιέχει μια σύντομη περίληψη της μελέτης (500 λέξεις κατά μέγιστο) και πρέπει να περιλαμβάνει:

- Μια σύντομη εισαγωγή στη μελέτη (θεωρητικό υπόβαθρο)
- Τον καθορισμό του ερευνητικού προβλήματος
- Την εφαρμοζόμενη μεθοδολογία της έρευνας
- Μερικά από τα πιο σημαντικά ευρήματα και
- Τα κύρια συμπεράσματα

ΔΗΛΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η δήλωση αυτή πρέπει να εμφανίζεται μετά την περίληψη και πρέπει να χρονολογείται και να υπογράφεται (**πρωτότυπα σε όλα τα αντίτυπα**) από το συγγραφέα της μελέτης. Ο στόχος αυτής της δήλωσης είναι να επιβεβαιωθεί ότι δεν πραγματοποιήθηκε λογοκλοπή κατά τη συγγραφή της μελέτης. Υποδηλώνεται επίσης ότι οι χρησιμοποιηθείσες βιβλιογραφικές πηγές έχουν αναφερθεί και περιληφθεί στην ενότητα της βιβλιογραφίας στο τέλος της μελέτης.

Η δήλωση πρέπει να περιλαμβάνει **αυτολεξεί** το ακόλουθο κείμενο:

Για προπτυχιακούς φοιτητές

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η, (ΠΛΗΡΕΣ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ) δηλώνω ότι το κείμενο της μελέτης αποτελεί δικό μου, μη υποβοηθούμενο πόνημα. Υποβάλλεται σε μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για την απόκτηση του Πτυχίου Γεωπόνου του Τμήματος Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής και Υδατοκαλλιεργειών, του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Δεν έχει υποβληθεί ποτέ πριν για οιοδήποτε λόγο ή για εξέταση σε οποιοδήποτε άλλο πανεπιστήμιο ή εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας ή του εξωτερικού.

.....
(ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ)

.....
(ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)
(Ημέρα, μήνας, έτος)

Για μεταπτυχιακούς φοιτητές

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η, (ΠΛΗΡΕΣ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ) δηλώνω ότι το κείμενο της μελέτης αποτελεί δικό μου, μη υποβοηθούμενο πόνημα. Υποβάλλεται σε μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην (ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΜΔΕ) του Τμήματος Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής και Υδατοκαλλιεργειών, του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Δεν έχει υποβληθεί ποτέ πριν για οιοδήποτε λόγο ή για εξέταση σε οποιοδήποτε άλλο πανεπιστήμιο ή εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας ή του εξωτερικού.

.....
(ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ)

.....
(ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)
(Ημέρα, μήνας, έτος)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην ενότητα αυτή ο φοιτητής πρέπει να εκφράσει τις ευχαριστίες του με ένα σύντομο κείμενο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ο πίνακας περιεχομένων αποτελεί μια παρουσίαση όλων των επικεφαλίδων (με τη σχετική αρίθμηση) όπως ακριβώς εμφανίζονται στο κείμενο, καθώς και τον αντίστοιχο αριθμό σελίδας. Όλα τα επίπεδα επικεφαλίδων πρέπει να εμφανίζονται στον πίνακα περιεχομένων. Οι σελίδες του πίνακα περιεχομένων αριθμούνται στο κάτω μέρος με λατινικούς αριθμούς, δηλαδή (i), (ii) κλπ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Μετά τον πίνακα περιεχομένων πρέπει να περιληφθεί ένας κατάλογος των πινάκων που περιέχονται στη μελέτη. Ο κατάλογος αυτός πρέπει να περιλαμβάνει τους αριθμούς και τίτλους των πινάκων, καθώς και τους αντίστοιχους αριθμούς σελίδων. Οι σελίδες του καταλόγου των πινάκων είναι αριθμημένες στο κάτω μέρος με λατινικούς αριθμούς, διαδοχικά μετά την αρίθμηση του Πίνακα Περιεχομένων, δηλαδή (iii), (iv) κλπ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ως ανωτέρω αναφορικά με τα διαγράμματα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Ως ανωτέρω αναφορικά με τις εικόνες

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ

Ως ανωτέρω αναφορικά με τα παραρτήματα

ΚΥΡΙΩΣ ΚΕΙΜΕΝΟ

Το κυρίως κείμενο περιλαμβάνει το εισαγωγικό κεφάλαιο, το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, καθώς και τα κεφάλαια που αφορούν στη μεθοδολογία της έρευνας, το σχολιασμό των ευρημάτων και τα συμπεράσματα της μελέτης. Το Κεφάλαιο 1 ξεκινά στη σελίδα 1.

Το κείμενο τυπικά μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής κεφάλαια:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

- Θεωρητικό υπόβαθρο της μελέτης (βιβλιογραφικά δεδομένα σχετικά με τη μελέτη)
- Καθορισμός του ερευνητικού προβλήματος (ποιο είναι το ερευνητικό, τεχνικό ή γνωστικό κενό που θα καλυφθεί)
- Σκοπός και στόχοι της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα που θα απαντηθούν και αδρή περιγραφή της μεθοδολογίας με την οποία θα αναζητηθούν οι απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα. Αυτά υποδεικνύουν τη λογική που υπάρχει πίσω από την εκπόνηση της μελέτης
- Περίγραμμα του υπολοίπου της μελέτης

Κεφάλαιο 2: Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

- Εισαγωγή
- Ανασκόπηση των θεματικών περιοχών που σχετίζονται άμεσα (θεωρητικά και πρακτικά) με τη μελέτη
- Έκθεση των υποθέσεων/προτάσεων/ερευνητικών ερωτημάτων που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση
- Συμπέρασμα

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία της μελέτης

- Εισαγωγή
- Πειραματικό σχέδιο
 - Ερευνητική προσέγγιση και μεθοδολογία
- Δείγμα
 - Η μεθοδολογία δειγματοληψίας
 - Το μέγεθος και η σύνθεση/σύσταση του δείγματος (π.χ. 50 πρόβατα, της φυλής..., γένους θηλυκού, ηλικίας...).
- Ερευνητικά εργαλεία
- Συλλογή δεδομένων (περιγραφή των πηγών πληροφοριών και των μεθόδων δειγματοληψίας, καθώς και τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες των μεθόδων αυτών)
- Ανάλυση δεδομένων (περιγραφή του τρόπου οργάνωσης και ανάλυσης, στατιστικής ή άλλης, των δεδομένων/πληροφοριών που συλλέχθηκαν)
- Εγκυρότητα και αξιοπιστία των δεδομένων
- Ζητήματα βιοηθικής και δεοντολογίας (ποια είναι αυτού του είδους τα ζητήματα που εγείρονται στη μελέτη και πως αντιμετωπίζονται, π.χ. αν έχει διεξαχθεί πείραμα σε ζώα πρέπει να υπάρχει έγκριση από την Επιτροπή Βιοηθικής του Τμήματος ή από άλλο αρμόδιο όργανο)
- Περιορισμοί της μελέτης (περιορισμοί στο συνολικό σχεδιασμό της έρευνας και πώς τι προσπάθεια έγινε για να ξεπεραστούν)

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα

- Εισαγωγή
- Απλή παρουσίαση/περιγραφή των ευρημάτων (σε μορφή παραγράφων με πίνακες, διαγράμματα κλπ.). Τονίζεται ότι σε αυτό το κεφάλαιο πρέπει να αποφεύγεται ο σχολιασμός των αποτελεσμάτων, ο οποίος πρέπει να περιορίζεται στο επόμενο κεφάλαιο
- Συνοπτική παρουσίαση τουλάχιστον των κυριότερων αποτελεσμάτων

Κεφάλαιο 5: Σχολιασμός των αποτελεσμάτων

- Εισαγωγή
- Τα κύρια σημεία, όπου εντοπίστηκαν (διασταύρωση αποτελεσμάτων και βιβλιογραφίας) Ερμηνεία των αποτελεσμάτων βάσει της βιβλιογραφία που αναφέρεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση

Κεφάλαιο 6 : Συμπεράσματα και συστάσεις

- Σύντομη περίληψη του αντικειμενικού σκοπού της έρευνας και των πιο σημαντικών ευρημάτων της μελέτης
- Δημιουργία λογικών συμπερασμάτων από την ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων και συσχέτισή τους με τον σκοπό της έρευνας
- Ανάδειξη του καινοτομικού χαρακτήρα της μελέτης
- Συστάσεις, όπου απαιτούνται. Αυτές θα πρέπει να μην είναι γενικόλογες, αλλά εξειδικευμένες και επιτεύξιμες
- Αιτιολογημένες και εξειδικευμένες προτάσεις για περαιτέρω έρευνα
- Τελικό συμπέρασμα (στο οποίο συνοψίζεται η όλη μελέτη και περιγράφεται αν τελικά απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα)

Η δεδομένη διάταξη μπορεί κατ 'ανάγκη να τροποποιηθεί στην περίπτωση μίας τεχνικο-οικονομικής μελέτης ή στην περίπτωση συλλογής ερωτηματολογίων κλπ., κατόπιν έγκρισης του επιβλέποντα Καθηγητή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Όλες οι βιβλιογραφικές πηγές που ανακτήθηκαν κατά τη διάρκεια της μελέτης θα πρέπει να αναφέρονται ρητά στη βιβλιογραφία. Οι πηγές αυτές πρέπει να παρατίθενται αλφαβητικά και να παρουσιάζονται με βάση το Σύστημα Χάρβαρντ (Harvard System of Referencing).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ένα παράρτημα αποτελείται συνήθως από περιεχόμενο ή αποτελέσματα των οποίων η παράθεση θα διέκοπτε τη ροή του κυρίως κειμένου. Τα παραρτήματα πρέπει να αριθμηθούν με κεφαλαίους ελληνικούς χαρακτήρες εντός του κειμένου (π.χ. Παράρτημα Α, Παράρτημα Β, ...Παράρτημα ΙΑ κ.ο.κ.). Τα παραρτήματα μπορεί να περιλαμβάνουν π.χ. εγκρίσεις της Επιτροπής Βιοηθικής σε περίπτωση πειραμάτων σε ζώα, σχηματοποιημένες πειραματικές διατάξεις, πίνακες επιλογής εκκινήτων σε αναλύσεις PCR κ.ά. Κάθε παράρτημα που αναφέρεται στο κείμενο πρέπει να συμπεριληφθεί στο τέλος της μελέτης.

2. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δεν υπάρχουν περιορισμοί στην ελάχιστη έκταση του γραπτού κειμένου. Οι πειραματικές, τεχνικο-οικονομικές ή άλλης φύσης μελέτες δεν πρέπει ξεπερνούν τις 80 και οι βιβλιογραφικές τις 120 δακτυλογραφημένες σελίδες.

Πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθες ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές:

Διάταξη και περιθώρια σελίδας:

Κατακόρυφη διάταξη. Επιτρέπεται η οριζόντια διάταξη μόνο στην περίπτωση πινάκων, διαγραμμάτων ή εικόνων μεγάλου πλάτους για το οποίο η κατακόρυφη διάταξη δεν επαρκεί.

Αριστερό περιθώριο : 3 εκ.

Δεξί περιθώριο : 2 εκ.

Επάνω περιθώριο : 2 εκ.

Κάτω περιθώριο : 2 εκ.

Διάστιχο: 1,5 διάστημα, εκτός της βιβλιογραφίας όπου απαιτείται μονό διάστημα.

Μέγεθος γραμματοσειράς: Απαιτείται γραμματοσειρά μεγέθους 12.

Τίτλοι κεφαλαίων: Απαιτείται γραμματοσειρά μεγέθους 16.

Γραμματοσειρά: Arial ή Times New Roman.

Εσοχές: Δεν επιτρέπονται εσοχές στις παραγράφους, εκτός εάν χρησιμοποιούνται κουκίδες (bullet points) σε μια ενότητα.

Εκτύπωση: Η δακτυλογράφηση πρέπει να γίνει σε σελίδες A4 στη μία πλευρά μόνο της σελίδας. Για τη δακτυλογράφηση πρέπει να χρησιμοποιηθεί επεξεργαστής κειμένου (Word ή άλλος παρόμοιος) και η τελική εκτύπωση πρέπει να γίνει σε εκτυπωτή υψηλής ποιότητας.

Ο επιβλέπων ενδεχομένως να απαιτήσει πρόσθετες τεχνικές προδιαγραφές. Πρέπει να τηρηθούν και αυτές.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

Οι ενότητες πρέπει να είναι αριθμημένες με αραβικούς αριθμούς. Για παράδειγμα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2 ΤΟ ΣΕΛΗΝΙΟ

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2.1 Γενικά στοιχεία

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2.2 Βιολογικές δράσεις του σεληνίου

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2.2.1 Συμμετοχή στο ορμονικό σύστημα

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

2.2.2.2 Συμμετοχή στους αντιοξειδωτικούς μηχανισμούς

(το κείμενο αρχίζει εδώ)

Παρατηρείστε ότι στους τίτλους των δύο πρώτων επιπέδων των ενότητων (2, 2.1., 2.2. κ.ο.κ), χρησιμοποιούνται ΚΕΦΑΛΑΙΑ γράμματα, ενώ στα υπόλοιπα επίπεδα (2.2.1., 2.2.2., 2.2.2.1., 2.2.2.2. κ.ο.κ) πεζά. Η παραπάνω μορφή αρίθμησης χρησιμοποιείται για έως τέσσερα επίπεδα ενότητων, π.χ. 2.2.2.2. Πέραν αυτών, πρέπει να χρησιμοποιείται αρίθμηση με λατινικά γράμματα, π.χ. I, II, III κ.ο.κ. Όλες οι επικεφαλίδες των ενότητων γράφονται με **έντονα (bold)** κανονικά (όχι *italics*) γράμματα και δεν πρέπει να υπογραμμίζονται.

Όταν παρουσιάζονται κατάλογοι, χαρακτηριστικά, υποδείξεις κ.ο.κ., μπορούν να υποδεικνύονται με κουκίδες. Πρέπει να χρησιμοποιείται ο ίδιος τύπος κουκίδων για όλες τις κουκίδες της μελέτης (κατά προτίμηση να χρησιμοποιείται η σφαίρα [●]).

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Όλες οι βιβλιογραφικές πηγές της έρευνας θα πρέπει να αναγράφονται με αλφαβητική σειρά στο τέλος της μελέτης. Οι πηγές πρέπει να είναι πλήρεις και να αναγράφονται ορθά (συγγραφείς, έτος δημοσίευσης, περιοδικό, τόμος, σελίδες). Ο στόχος των παραπομπών είναι να αποδίδονται τα του συγγραφέα και να επιτρέπεται σε άλλους αναγνώστες η πρόσβαση στο υλικό χωρίς κώλυμα.

Τα βιβλία, τα περιοδικά, οι εφημερίδες, τα πρακτικά συνεδρίων, οι διαδικτυακές πηγές ηλεκτρονικής πληροφόρησης κ.ο.κ. μνημονεύονται το καθένα με διαφορετικό τρόπο. Σε περίπτωση πηγών, των οποίων το ποιόν δεν είναι ασφαλές, θα πρέπει να αναζητηθούν συμβουλές από τον επιβλέποντα Καθηγητή. Όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τις βιβλιογραφικές αναφορές δίνονται στην ενότητα 3 του παρόντος εγχειριδίου.

ΥΦΟΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ο φοιτητής (προπτυχιακός ή μεταπτυχιακός) πρέπει να υιοθετήσει ένα τυπικό και ακριβές . Πρέπει να αποφεύγονται οι εκφράσεις της καθομιλουμένης, οι αναφορές σε πρώτο πρόσωπο π.χ. «βρήκα ότι...» ή «ανακαλύψαμε ότι...», καθώς επίσης και σχήματα λόγου όπως υπερβολές, καταχρηστικές εκφράσεις, μεταφορές και προσωποποιήσεις, π.χ. «η έρευνα αυτή μας έδειξε...», ή «το αποτέλεσμα βγήκε...», «βρήκαμε ότι ...», «κάναμε τρία διαφορετικά πειράματα...».

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ

Στο κείμενο πρέπει να αποφεύγονται οι προσωπικές απόψεις και να τηρείται αντικειμενικότητα. Το κείμενο δεν πρέπει να περιέχει γενικεύσεις και ανακρίβειες. Για παράδειγμα:

«Είναι κοινή γνώση ότι ...» ή

«Σίγουρα οφείλεται σε...»

Η μελέτη δεν πρέπει επίσης να περιέχει δηλώσεις και δεδομένα, των οποίων η πηγή είναι επισφαλής ή άγνωστη.

ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ - ΣΥΝΗΘΗ ΛΑΘΗ

- Χρησιμοποιείται πάντα το **τρίτο πρόσωπο** και ο **αόριστος χρόνος** στην περιγραφή των αποτελεσμάτων της μελέτης ή άλλων ερευνών. Αν γίνεται αναφορά στο συγγραφέα της μελέτης, θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιείται το τρίτο πρόσωπο. **Για παράδειγμα:** «Ο ερευνητής/συγγραφέας διαπίστωσε κατά τη διάρκεια της μελέτης ότι...» ή «Διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια της μελέτης ότι...» και **όχι** «(εγώ) Διαπίστωσα κατά τη διάρκεια της μελέτης ότι...». Το πρώτο πρόσωπο δεν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιείται σε μία μελέτη. Αυτό ισχύει τόσο για τον ενικό («**εγώ**»), όσο και τον πληθυντικό («**εμείς**») αριθμό.
- Θα πρέπει να αποφεύγονται οι απευθείας μεταφράσεις των ξενόγλωσσων κειμένων, διότι στις περισσότερες περιπτώσεις προκαλούν σύγχυση. Να αποφεύγεται η χρήση μηχανών μετάφρασης σε ολόκληρα ξενόγλωσσα κείμενα (π.χ. Google translate κ.ά.), διότι **δεν αποδίδουν σωστά** τις μεταφράσεις. Καλύτερα να ζητηθεί η συνδρομή του επιβλέποντα Καθηγητή. Η χρήση μηχανών μετάφρασης αποδίδει (και όχι πάντα καλά) μόνο σε μεμονωμένες λέξεις ή μικρές προτάσεις.
- Σε κανένα στάδιο της μελέτης δεν επιτρέπεται η απευθείας αντιγραφή από οποιαδήποτε πηγή χωρίς αυτή να αναφέρεται (**λογοκλοπή!**).
- Πρέπει να αποφεύγεται η χρήση ξενόγλωσσων λέξεων (π.χ το σιλ, η φάση, το ρισκο), και όρων, εκτός αν αυτό είναι απαραίτητο. Επιτρέπεται η χρήση λατινικής ορολογίας, αν δεν μπορεί να αποδοθεί περιεκτικά στην ελληνική γλώσσα, π.χ. *in vivo*, *in vitro* κλπ. Οι λατινικοί όροι αναγράφονται με πλαγιαστά γράμματα.
- Ο πληθυντικός αριθμός χρησιμοποιείται μόνο όταν η χρήση του προσθέτει μία πληροφορία που δεν παρέχει η χρήση του ενικού, π.χ. «τα αποτελέσματα των μετρήσεων» είναι πλεονασματική έκφραση και επομένως μη δόκιμη έκφραση σε σχέση με την πιο λιτή «το αποτέλεσμα των μετρήσεων». Ομοίως πρέπει να αποφεύγεται η χρήση των όρων, τα πλήθη, τα κόσθη, στα πλαίσια, οι συμπεριφορές, κτλ. Η χρήση ειδικά του πληθυντικού αριθμού στη γενική πτώση είναι συχνά ακαλαίσθητη και αναφέρεται σε πολλές περιπτώσεις και σε λεξικά ως μη δόκιμη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η λέξη «προβατίνα», η γενική του πληθυντικού της οποίας αναφέρεται σε ορισμένα λεξικά ως «προβατίνων» (και όχι «προβατινών» κατ' αναλογία με το «άρκούδων»), ενώ σε άλλα χαρακτηρίζεται ως μη δόκιμη η χρήση του πληθυντικού αριθμού για τη συγκεκριμένη λέξη. Σε όλες τις περιπτώσεις η περιφραστική περιγραφή

του όρου είναι ασφαλής (π.χ. των θηλυκών προβάτων) ιδίως όταν δεν υπάρχει εναλλακτική λύση αποφυγής της χρήσης γενικής του πληθυντικού.

- Ομοίως,
 - Απαντώ στην ερώτηση και όχι απαντώ την ερώτηση
 - Ολοκληρώθηκε πριν από το τέλος και όχι πριν το τέλος
 - Όλοι όσοι ή όλους όσους και όχι όλους όσοι
 - Όσον αφορά το ζήτημα και όχι όσον αφορά στο ζήτημα
 - Αναφορικά με και όχι αναφορικά στο
 - Ανοσοποιητικό σύστημα και όχι Ανοσολογικό σύστημα. Ειδικότερα αναφέρεται ότι η κατάληξη «_ολογικό» αφορά την ενασχόληση με ένα γνωστικό αντικείμενο. Επομένως ο όρος ανοσολογία είναι ορθός για το μάθημα αλλά όχι για το σύστημα του σώματος που ποιεί ανοσία. Ομοίως δόκιμος είναι και ο όρος «ανοσιακό σύστημα». Παρόμοια σύγχυση στη χρήση υφίσταται αναφορικά και με άλλους όρους όπως πχ παρασιτικό/βακτηριακό/ιογενές νόσημα και όχι παρασιτολογικό/βακτηριολογικό/ιολογικό νόσημα, μικροβιακή μέθοδος και όχι μικροβιολογική μέθοδος
 - Βακτήριο και όχι βακτηρίδιο (τύπος που είναι δόκιμος αλλά όχι γραμματικά ορθός)
 - Η πρωτεΐνη κωδικοποιείται από ένα γονίδιο και όχι το γονίδιο κωδικοποιεί μία πρωτεΐνη
 - Απομόνωση DNA και όχι εξαγωγή DNA
 - Επιζωοτιολογία αναφορικά με ζώα και επιδημιολογία αναφορικά με τον άνθρωπο
 - Το όνομα ασθενειών γράφεται με μικρό αρχικό γράμμα π.χ. φυματίωση
- Το τελικό «ν»: Διατηρείται όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από
 - Φωνήεν ή δίφθογγο: την ώρα
 - Κ, π, τα, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ, ξ, ψ
 - Διατηρείται ανεξαρτήτως της επόμενης λέξης στις ακόλουθες περιπτώσεις
 - Έναν, κανέναν (αόριστες αντωνυμίες)
 - Το αρνητικό μόριο δεν
 - Αυτήν, την, αυτόν, τον (τριτοπρόσωπη αντωνυμία)
 - Καλό είναι να διατηρείται το ν στο αρσενικό άρθρο «τον» για να μη συγχέεται με το ουδέτερο άρθρο: τον μοριακό τύπο.

ΧΡΗΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Οι πίνακες, τα διαγράμματα και οι εικόνες πρέπει να είναι αριθμημένα ξεχωριστά και να ακολουθούν τον αριθμό κεφαλαίου. Π.χ. ο πρώτος πίνακας στο κεφάλαιο 2 με τον τρόπο αυτό θα αριθμείται ως Πίνακας 2.1, το πρώτο διάγραμμα ως Διάγραμμα 2.1., η πρώτη εικόνα ως Εικόνα 2.1 κ.ο.κ. Δεν πρέπει να ακολουθείται ο αριθμός της ενότητας στην αρίθμηση των παραπάνω στοιχείων, διότι στα κατώτερα επίπεδα ενότητων (π.χ. 2.1.2.3) θα δημιουργείται σύγχυση.

Παραδείγματα χρήσης πινάκων, διαγραμμάτων, εικόνων:

Για τους πίνακες:

Πίνακας 2.1: Επίδραση της προσθήκης οργανικού σεληνίου (Se) στο σιτηρέσιο, στην συγκέντρωση Se σε ιστούς (μg/kg) κονίκλων ηλικίας 77 ημερών

(ο πίνακας τοποθετείται εδώ, μετά τον τίτλο)

Πηγή: πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας. Αν έχει γίνει τροποποίηση του πρωτότυπου πίνακα, τότε στην πηγή αναγράφεται: Προσαρμογή από... (πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας).

Για τα διαγράμματα:

(το διάγραμμα τοποθετείται εδώ, πριν τον τίτλο)

Διάγραμμα 2.1: Επίδραση της προσθήκης οργανικού Se στις τιμές MDA του *Longissimus lumborum* (ng/g) κονίκλων ηλικίας 77 ημερών (μέσοι όροι ± τυπικό σφάλμα)

Πηγή: πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας. Αν έχει γίνει τροποποίηση του πρωτότυπου διαγράμματος, τότε στην πηγή αναγράφεται: Προσαρμογή από... (πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας).

Για τις εικόνες:

(η εικόνα τοποθετείται εδώ, πριν τον τίτλο)

Εικόνα 2.1: Μηχανισμός δράσης των αντιοξειδωτικών ενζύμων έναντι των ελευθέρων ριζών

Πηγή: πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας. Αν έχει γίνει τροποποίηση της πρωτότυπης εικόνας, τότε στην πηγή αναγράφεται: Προσαρμογή από... (πλήρης βιβλιογραφική αναφορά και αριθμός σελίδας).

Κάθε πίνακας, διάγραμμα ή εικόνα αναφέρεται στο κείμενο πριν εισαχθεί στο σώμα του κειμένου. Ο πίνακας, το διάγραμμα ή η εικόνα εμφανίζεται αμέσως μετά ή όσο το δυνατόν πλησιέστερα μετά την αναφορά τους στο κείμενο.

Κάθε πίνακας, διάγραμμα ή εικόνα πρέπει πάντα να σχολιάζεται στο σώμα του κειμένου (σύντομα ή αναλυτικά, ανάλογα με τη βαρύτητά τους), ώστε να διευκρινιστεί το περιεχόμενό τους ή να αναδειχθεί η σημασία τους. Στην περίπτωση πολύπλοκων εικόνων ή διαγραμμάτων απαιτείται και ένας σύντομος σχολιασμός στον τίτλο τους. Οι πίνακες, τα διαγράμματα και οι εικόνες δεν πρέπει να είναι αυτόνομα χωρίς σύνδεση με το κείμενο.

Η αποδεκτή μορφοποίηση πινάκων και διαγραμμάτων δίνεται λεπτομερώς στο παράρτημα Β.

3. ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Είναι σημαντικό κατά την υποβολή γραπτών εργασιών, να μνημονεύονται (αναφέρονται) με ακρίβεια όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για να συντεθεί το ερευνητικό έργο ή η μελέτη. Ο κύριος λόγος για αυτή την αναφορά είναι να αποφευχθεί η **λογοκλοπή**. Το Victoria University of Wellington (2007) ορίζει την έννοια της λογοκλοπής ως:

«Παρουσίαση του έργου κάποιου άλλου σαν να ήταν δικό σας είτε ακούσια είτε εκούσια. Το έργο κάποιου άλλου σημαίνει κάτι που δεν ήταν δική σας ιδέα, ακόμη και αν παρουσιάζεται στο δικό σας ύφος γραφής. Αυτό περιλαμβάνει υλικό από βιβλία, περιοδικά ή άλλες έντυπες πηγές, έργο άλλων φοιτητών ή προσωπικού του ακαδημαϊκού χώρου, πληροφορίες από το διαδίκτυο, προγράμματα λογισμικού και άλλα ηλεκτρονικά υλικά, σχέδια και ιδέες. Περιλαμβάνει επίσης, την αντιγραφή του τρόπου οργάνωσης ή διάρθρωσης οποιασδήποτε εργασίας»

Για να αποτραπεί η πράξη της λογοκλοπής, όλες οι χρησιμοποιούμενες πηγές θα πρέπει να αναφέρονται στο κείμενο και θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε έναν κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών ή βιβλιογραφία στο τέλος της μελέτης.

Ο οδηγός που ακολουθεί βασίζεται στο σύστημα αναφοράς βιβλιογραφικών πηγών Harvard.

ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής μίας μελέτης, είναι σύνηθες να υποστηρίζονται τα επιχειρήματα του συγγραφέα με αναφορά σε άλλες δημοσιευμένες εργασίες. Αυτές οι αναφορές μπορούν να ανακτηθούν από πληροφορίες σε επιστημονικά περιοδικά ή άρθρα, διάφορες εκθέσεις, βιβλία ή ειδικά κεφάλαια από βιβλία, ερευνητικές διατριβές, πληροφορίες από το Διαδίκτυο κλπ.

Η **παραπομπή** είναι η πρακτική της αναδρομής στο έργο ή μέρος του έργου άλλων συγγραφέων και της αναφοράς του στο κείμενο μίας μελέτης. Τέτοια έργα αναφέρονται για να αναδεικνύουν το θεωρητικό υπόβαθρο, καθώς και να υποστηρίζουν το περιεχόμενο και τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται σε μία μελέτη.

Κάθε παραπομπή απαιτεί μια **αναφορά** στο τέλος της μελέτης, η οποία δίνει τα πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία του έργου των άλλων ερευνητών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται και να διευκολύνεται η ανάκτησή τους από τον αναγνώστη. Το να επιτευχθεί με ακρίβεια αυτό, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ορθής ακαδημαϊκής πρακτικής και είναι προσόν που πρέπει να κατακτηθεί. Άλλοι σημαντικοί λόγοι για την ακριβή αναφορά και παραπομπή είναι:

- Να τιμάει δεοντολογικά τις ιδέες των άλλων ερευνητών.
- Να παρέχει στον αναγνώστη (που συχνά είναι και ο εξεταστής) αποδείξεις της ενδελεχούς και εις βάθος μελέτης που διεξήχθη από το φοιτητή.
- Να επιτρέπει σε όσους διαβάζουν τη μελέτη να εντοπίσουν τις αναφερόμενες παραπομπές εύκολα.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο όρος λογοκλοπή (*plagiarism*) αναφέρεται στην παρουσίαση της εργασίας άλλων, σαν να ήταν ίδιον έργο. Αυτό συνιστά κλοπή και αποτελεί ένα σοβαρό

ακαδημαϊκό αδίκημα, το οποίο τιμωρείται βαθμολογικά κατά την αξιολόγηση της μελέτης. Σε περιπτώσεις επανειλημμένης λογοκλοπής ή σε περιπτώσεις όπου έχει διαπραχτεί λογοκλοπή σε σοβαρό βαθμό (π.χ. αντιγράφοντας ένα ολόκληρο άρθρο και υποβάλλοντας το ως ίδιον έργο), η ποινή μπορεί να περιλαμβάνει διαθεσιμότητα ή αποβολή του φοιτητή, ακόμα και ανάκληση όποιων πτυχίων, τίτλων ή βραβείων έχουν απονεμηθεί.

Μερικά παραδείγματα λογοκλοπής είναι:

- Η κατά λέξη αντιγραφή της εργασίας ενός άλλου ερευνητή χωρίς αυτός να μνημονευτεί.
- Η παράφραση της εργασίας άλλου ερευνητή, απλά αλλάζοντας μερικές λέξεις ή αλλάζοντας τη σειρά παρουσίασης χωρίς αναφορά στον ερευνητή και
- Η χωρίς αναφορά χρήση των φράσεων από την εργασία ενός άλλου ερευνητή ή/και η παρουσίαση των ιδεών του, ως ίδιες ιδέες.

Αντιγραφή ή παράφραση με περιστασιακή αναφορά στην πηγή μπορεί επίσης να θεωρηθεί λογοκλοπή, αν η απουσία εισαγωγικών υπονοεί ότι η φρασεολογία είναι του φοιτητή που συγγράφει τη μελέτη.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Υπάρχουν πολλά συστήματα για την παραπομπή και αναφορά στη χρησιμοποιούμενη βιβλιογραφία. Το συχνότερα χρησιμοποιούμενο είναι το σύστημα αναφορών Harvard. Σύμφωνα με το Encarta (2007), το σύστημα αυτό μπορεί να οριστεί ως:

«...ένα βιβλιογραφικό σύστημα αναφοράς που χρησιμοποιείται στις ακαδημαϊκές εκδόσεις κατά το οποίο ο συγγραφέας και το έτος δημοσίευσης δίνονται στο κείμενο και η πλήρης αναφορά περιλαμβάνεται σε ένα γενικό κατάλογο αναφορών»

Το σύστημα Harvard αναμένει από τους χρήστες του να ακολουθούν τη μέθοδο όνομα-έτος ημερομηνία για να παραπέμπουν στις χρησιμοποιούμενες βιβλιογραφικές πηγές. Σε αυτό το σύστημα το επώνυμο του συγγραφέα και το έτος δημοσίευσης παρατίθενται στο κείμενο, π.χ. (Bond, 2004) και όλες οι παραπομπές περιλαμβάνονται σε ένα αλφαβητικό, κατά όνομα συγγραφέα, κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών στο τέλος της μελέτης.

Ο κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών περιλαμβάνει όλες τις πρόσθετες λεπτομέρειες, όπως την πλήρη συγγραφική ομάδα, τον τίτλο της εργασίας, το περιοδικό, τον εκδότη, τον τόμο και τους αριθμούς σελίδων. Η βιβλιογραφία επίσης περιλαμβάνει και σχετικά στοιχεία που μπορεί να έχουν χρησιμοποιηθεί στη μελέτη, αλλά δεν αναφέρθηκαν στο κείμενο. **Οι φοιτητές του Τμήματος Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής και Υδατοκαλλιεργειών θα πρέπει να χρησιμοποιούν το σύστημα αναφορών Harvard**, οι λεπτομέρειες του οποίου ακολουθούν. Η χρήση ενός τέτοιου καταλόγου δείχνει ότι ο φοιτητής έχει εντυπώσει πολύ πέρα από το αντικείμενο της μελέτης του.

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ HARVARD

A. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Αναφορά ενός (1) συγγραφέα στο κείμενο

Όταν γίνεται **άμεση αναφορά** στο έργο ενός συγγραφέα στο κείμενο, το όνομα του συγγραφέα ακολουθείται από το έτος δημοσίευσης του έργου σε παρένθεση και αποτελεί μέρος της φράσης, π.χ.:

Ο Underwood (1997) βρήκε στο ήπαρ και τους νεφρούς ποντικών συγκεντρώσεις Se που κυμάνθηκαν μεταξύ 5-7 ppm, ενώ τα επίπεδα χορήγησης του Se ήταν μόλις στα 1-2 ppm.

Όταν γίνεται **έμμεση αναφορά** στο έργο ή τμήμα έργου χωρίς να αναφέρεται ο συγγραφέας στο κείμενο (χωρίς δηλαδή να αποτελεί συνέχεια του κειμένου, όπως στο προηγούμενο παράδειγμα), τότε τόσο το όνομα του συγγραφέα όσο και το έτος δημοσίευσης τοποθετούνται στο τέλος της πρότασης σε παρένθεση, π.χ.:

Στο ήπαρ και τους νεφρούς ποντικών έχουν παρατηρηθεί συγκεντρώσεις Se που κυμάνθηκαν μεταξύ 5-7 ppm, ενώ τα επίπεδα χορήγησης του ήταν μόλις στα 1-2 ppm (Underwood, 1997).

2. Αναφορά δύο (2) συγγραφέων

Η αναφορά του έργου δύο συγγραφέων μέσα στο κείμενο μπορεί να γίνει άμεσα ως εξής:

Οι Poirier και Milner (1983) σε ερευνητική τους εργασία διαπίστωσαν την αντικαρκινική δράση του Se.

Ή έμμεσα, χρησιμοποιώντας το &:

...μία από τις έρευνες απέδωσε στο Se αντικαρκινική δράση (Poirier & Milner, 1983).

3. Αναφορά περισσότερων των δύο συγγραφέων

Όταν γίνεται αναφορά του έργου περισσότερων των δύο συγγραφέων μέσα στο κείμενο, τότε μόνο το επώνυμο του πρώτου συγγραφέα θα πρέπει να αναφέρεται, ακολουθούμενο από το «*et al.*» με πλάγιους χαρακτήρες (σημαίνει «και άλλοι») άμεσα:

Οι Arvilommi *et al.* (1983) απέδειξαν ότι η πενία σεληνίου επιδρά δυσμενώς στο ανοσοποιητικό σύστημα του ανθρώπου.

Ή έμμεσα:

Στον άνθρωπο έχει αποδειχτεί ότι η πενία σεληνίου επιδρά δυσμενώς στο ανοσοποιητικό σύστημα (Arvilommi *et al.*, 1983).

Σημείωση: την πρώτη φορά που αναφέρεται η συγγραφική ομάδα στο κείμενο, δίνονται όλα τα επώνυμα των συγγραφέων. Από τη δεύτερη αναφορά στην ίδια εργασία και μετά (αν υπάρχει) χρησιμοποιείται το et al.

4. Αναφορά ανώνυμου συγγραφέα

Εάν δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο συγγραφέας μιας πηγής, ο όρος «Ανώνυμος» ή «Ανών.» και ο τίτλος της εργασίας, καθώς και το έτος δημοσίευσης θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην αναφορά. Ο τίτλος πρέπει να είναι γραμμένος με πλάγιους χαρακτήρες, π.χ.:

Το σελήνιο είναι ένα ιχνοστοιχείο με πολύ ευεργετικές δράσεις στον άνθρωπο (Ανώνυμος, 1997. *Το σελήνιο*).

Σημείωση: Σε αρκετές περιπτώσεις οι ανώνυμες πηγές μπορεί να είναι αμφίβολης εγκυρότητας και πρέπει να αποφεύγονται. Αν όμως δεν υπάρχει εναλλακτική πηγή, πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για την ανεύρεση του συγγραφέα, εφόσον ο φοιτητής προτίθεται να χρησιμοποιήσει την πηγή ως αποδεικτικό στοιχείο σε μια μελέτη.

5. Αναφορά σε εργασία χωρίς έτος δημοσίευσης

Σε αυτή την περίπτωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί η σύντμηση **n.d.** (=no date, δηλαδή χωρίς έτος) και η παραπομπή γίνεται ως εξής:

Ο Underwood (n.d.) βρήκε ότι στον εγκέφαλο ποντικών....

ή έμμεσα

...βρέθηκε στον εγκέφαλο ποντικών (Underwood, n.d.).

6. Αναφορά με αριθμούς σελίδων

Η προσθήκη των αριθμών σελίδας στην αναφορά θα βοηθήσει τους αναγνώστες να εντοπίζουν τις πηγές πιο εύκολα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό και χρήσιμο στην παράθεση αποσπασμάτων αυτολεξεί. Π.χ.:

Ο Underwood (1997:132) ανέφερε ότι «...στους εγκέφαλους ποντικών.»

ή έμμεσα

«...βρέθηκε στους εγκέφαλους ποντικών» (Underwood, 1997:132).

7. Αναφορά πολλών εργασιών ενός συγγραφέα σε διαφορετικά έτη

Αν περισσότερες από μία δημοσιεύσεις του ίδιου συγγραφέα ασχολούνται με το ίδιο αντικείμενο και τα έργα δημοσιεύονται σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, τότε οι αναφορές θα πρέπει να παρατίθενται με χρονολογική σειρά (δηλαδή η προγενέστερη αναφέρεται πρώτη). Π.χ.:

...όπως προτείνεται από τον Underwood (1997, 1999)

ή έμμεσα

... (Underwood 1997, 1999).

7. Αναφορά πολλών εργασιών ενός συγγραφέα στο ίδιο έτος

Εάν γίνονται παραπομπές σε διαφορετικές εργασίες, που δημοσιεύθηκαν από τον ίδιο συγγραφέα το ίδιο έτος, θα πρέπει να διαφοροποιούνται με την προσθήκη ενός πεζού λατινικού χαρακτήρα, μετά το έτος για κάθε εργασία. Π.χ.:

Έρευνα από τον Underwood (1997a) έδειξε ότι οι εγκέφαλοι των ποντικών..., αλλά μεταγενέστερη εργασία του Underwood (1997b) και πάλι, ανέφερε ότι...

Εάν υπάρχουν πολλές εργασίες που δημοσιεύονται στο ίδιο έτος και οι οποίες αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο θέμα ή αποτέλεσμα, ή ένας συγγραφέας αναφέρει το ίδιο θέμα ή αποτέλεσμα σε αρκετές δημοσιεύσεις του ίδιου έτους, τότε μπορούν να αναφερθούν όλες οι δημοσιεύσεις παραθέτοντας το έτος, ακολουθούμενο από πεζά λατινικά γράμματα:

Ο Underwood (1997a, b, c) έχει δηλώσει σε αρκετές περιπτώσεις ότι οι εγκέφαλοι των ποντικών...

8. Παράθεση αυτούσιων τμημάτων δημοσιευμένου κειμένου

Εάν πρόκειται να παρουσιαστεί στη μελέτη, ένα τμήμα από δημοσιευμένη εργασία, αυτούσια (αυτολεξεί, όπως έχει ειπωθεί από το συγγραφέα), τότε το τμήμα πρέπει να συμπεριληφθεί μέσα σε εισαγωγικά. Είναι καλή πρακτική να δοθεί ο αριθμός της σελίδας (βλ. 6), για να εντοπίζεται το αναφερόμενο τμήμα από τους αναγνώστες. Π.χ.:

Ο συγγραφέας ανέφερε ότι «.....»

ή

Ο Underwood (1997:132) έγραψε ότι «.....».

9. Αναφορά συγγραφέων κεφαλαίων σε εκδόσεις

Οι αναφορές στο έργο ενός συγγραφέα που εμφανίζεται ως κεφάλαιο σε βιβλίο, ή ως μέρος ενός μεγαλύτερου έργου, που έχει όμως εκδοθεί από άλλο πρόσωπο, τότε μέσα στο κείμενο θα πρέπει να αναφέρεται το όνομα του αντίστοιχου συγγραφέα και όχι του εκδότη του συνολικού έργου. Π.χ.:

Στο έργο του σχετικά με την επίδραση του σεληνίου ο Underwood (1997) αναφέρει ότι ...

Στον κατάλογο της βιβλιογραφίας όμως θα πρέπει να δοθούν λεπτομέρειες τόσο για το τμήμα όσο και για ολόκληρο το έργο.

10. Αναφορά σε έργο οργανισμών, επιτροπών κλπ.

Αν μία εργασία έχει δημιουργηθεί από έναν αναγνωρισμένο οργανισμό και δεν έχει κανένα συγκεκριμένο συγγραφέα, τότε αναφέρεται συνήθως κάτω από το όνομα του οργανισμού. Αυτό ισχύει για τις εκδόσεις επιστημονικών ενώσεων, εταιρειών, συμβουλίων, κρατικών υπηρεσιών κλπ. Σε αυτές τις περιπτώσεις η χρήση τυποποιημένων συντμήσεων αυτών των οργανισμών (π.χ. NRC) στο κείμενο της μελέτης είναι αποδεκτή, υπό την προϋπόθεση ότι στην πρώτη αναφορά μέσα στο κείμενο θα δίνεται το πλήρες όνομα του οργανισμού με τη σύντμηση σε παρένθεση, π.χ.:

1^η αναφορά: ...τα σιτηρέσια των χοίρων καταρτίστηκαν σύμφωνα με τις συστάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ερευνών (NRC), 1998

2^η αναφορά: ...στον πίνακα δίνονται τα πειραματικά σιτηρέσια, όπως καταρτίστηκαν βάσει των συστάσεων του NRC (1998).

Σημείωση: στον κατάλογο της βιβλιογραφίας η προτιμώμενη μορφή παραπομπής είναι το πλήρες όνομα του οργανισμού.

11. Αναφορά σε δευτερεύουσες πηγές

Εάν δεν υπάρχει πρόσβαση σε ένα πρωτότυπο έργο (κύρια πηγή), αλλά έχουν βρεθεί στοιχεία για αυτό σε εργασία άλλου συγγραφέα (δευτερεύουσα πηγή), τότε αναφέρεται η κύρια πηγή τονίζοντας ότι έχει βρεθεί από δευτερεύουσα πηγή, π.χ.:

...όπως προτείνεται από τον Brown (1966, όπως αναφέρεται από τον Bassett 1986).

Ο Bassett είναι η δευτερεύουσα πηγή και μπορεί να έχει πάρει τις ιδέες του Brown (κύρια πηγή) αλλάζοντας το νόημα ελαφρώς, αντί να χρησιμοποιήσει ένα άμεσο απόσπασμα.

Σημείωση: Ο κατάλογος βιβλιογραφίας πρέπει να περιλαμβάνει **μόνο το έργο που έχει μελετηθεί**, δηλαδή τη δευτερεύουσα πηγή (Bassett, 1986) και **όχι την κύρια πηγή** (Brown, 1966).

12. Αναφορά σε πίνακες, διαγράμματα, εικόνες κλπ.

Κατά την αναπαραγωγή δεδομένων από διάγραμμα ή πίνακα, ή αντιγραφής ολόκληρου πίνακα ή διαγράμματος, πρέπει υποχρεωτικά να γίνεται αναφορά της πηγής. Αναφορά σε έναν πίνακα που λαμβάνεται από βιβλίο θα πρέπει να περιλαμβάνει τον συγγραφέα και τη σελίδα (π.χ. Smith, 2005:33), ώστε να επιτρέπεται στον αναγνώστη να επαληθεύσει τα στοιχεία. Εάν η πηγή των δεδομένων δεν είναι του συγγραφέα, αλλά προέρχεται από άλλη πηγή, πρέπει να γίνεται δευτερεύουσα αναφορά, όπως:

(Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας 1975, όπως αναφέρεται από τον Smith 2005:33).

B. ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ο σκοπός του καταλόγου βιβλιογραφίας είναι να επιτρέψει στους αναγνώστες της μελέτης να εντοπίζουν εύκολα και με ακρίβεια τις πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί. Διαφορετικοί τύποι δημοσιεύσεων απαιτούν διαφορετικές πληροφορίες, υπάρχουν όμως ορισμένα κοινά στοιχεία, όπως ο συγγραφέας, το έτος έκδοσης και ο τίτλος μίας εργασίας.

Το σύστημα του Χάρβαρντ θεσπίζει πρότυπα για τη σειρά και το περιεχόμενο των πληροφοριών στον κατάλογο βιβλιογραφίας. Ορισμένες παραλλαγές των προτύπων αυτών είναι αποδεκτές μόνο με την προϋπόθεση ότι θα χρησιμοποιούνται σε όλο τον κατάλογο, π.χ. να υπογραμμιστεί ο τίτλος του βιβλίου ή του περιοδικού.

1. Βιβλία

• Βιβλία με περισσότερους από έναν συγγραφείς

Για βιβλία με δύο, τρεις ή τέσσερις και περισσότερους συγγραφείς, θα πρέπει να περιλαμβάνονται όλα τα ονόματα με τη σειρά που εμφανίζονται μέσα στο κείμενο της μελέτης. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται το σύμβολο «&», όχι η λέξη «και» για να συνδεθούν τα ονόματα των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι: Συντάκτης. Έτος. *Τίτλος του βιβλίου*. Έκδοση (περιλαμβάνεται μόνο αν δεν είναι για την πρώτη έκδοση). Τόπος Έκδοσης: Εκδότης. Π.χ.:

Kirk, J. & Munday, R.J. 1988. *Narrative analysis*. 3rd ed. Bloomington: Indiana University Press.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης (όχι εκτύπωσης) ακολουθούμενο από τελεία.

Έκδοση: περιλαμβάνεται μόνο αν δεν είναι η πρώτη έκδοση. Χρησιμοποιείται η συντομογραφία **ed**, ακολουθούμενη από τελεία.

Τόπος έκδοσης: Πόλη, και χώρα εάν μπορεί να υπάρξει σύγχυση με ονόματα πόλεων του ΗΒ, ακολουθούμενη από άνω και κάτω τελεία.

Εκδότης: Επωνυμία εκδοτικού οίκου ή εταιρίας, που ακολουθείται από τελεία.

• Εκδόσεις βιβλίων ή άλλων συγγραμμάτων

Τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι:

Εκδότης(ες). Έτος. *Τίτλος του βιβλίου*. Τόπος Έκδοσης: Εκδότης. Π.χ.:

Keene, E. (ed.). 1988. *Natural language*. Cambridge: University of Cambridge Press.

Silverman, D.F. & Propp, K.K. (eds.). 1990. *The active interview*. Beverly Hills, CA: Sage.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων, και τέλος η σύντμηση **ed**. για έναν εκδότη ή **eds**. για περισσότερους εκδότες μέσα σε παρένθεση ακολουθούμενη από τελεία. Προσέξτε ότι η σύντμηση **ed**. αποδίδει και τον εκδότη, αλλά και την έκδοση. Η θέση στη βιβλιογραφική αναφορά καθορίζει αποκλειστικά την έννοια της σύντμησης.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης (όχι εκτύπωσης) ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος: δίνεται ο πλήρης τίτλος του βιβλίου/συγγράμματος/διατριβής κλπ, με πλάγιους χαρακτήρες.

Τόπος έκδοσης: Πόλη, και χώρα εάν μπορεί να υπάρξει σύγχυση με ονόματα πόλεων του ΗΒ, ακολουθούμενη από άνω και κάτω τελεία.

Εκδότης: Επωνυμία εκδοτικού οίκου ή εταιρίας, που ακολουθείται από τελεία.

• **Κεφάλαια σε βιβλία**

Για τα επιμέρους κεφάλαια βιβλίων, τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι :

Συγγραφέας κεφαλαίου. Έτος. Τίτλος του κεφαλαίου. Εκδότης βιβλίου, *Τίτλος βιβλίου*. Τόπος Έκδοσης: Εκδότης. Αναφορά αριθμού κεφαλαίου ή σελίδας. Π.χ.:

Smith, J. 1975. A source of information. *In*: Jones, W. (ed.). *One hundred and one ways to find information about health*. Oxford: Oxford University Press.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης (όχι εκτύπωσης) ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος κεφαλαίου: Πλήρης τίτλος του κεφαλαίου με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα, ακολουθούμενο από τη λέξη **In** υπογραμμισμένη με άνω κάτω τελεία και τα επώνυμο και αρχικό του ονόματος του εκδότη με το ed. ή των εκδοτών με το eds. μέσα σε παρένθεση και τελεία.

Τίτλος βιβλίου: πλήρης τίτλος του βιβλίου με πλάγιους χαρακτήρες, ακολουθούμενος από τελεία.

Τόπος έκδοσης: Πόλη, και χώρα εάν μπορεί να υπάρξει σύγχυση με ονόματα πόλεων του ΗΒ, ακολουθούμενη από άνω και κάτω τελεία.

Εκδότης: Επωνυμία εκδοτικού οίκου ή εταιρίας, που ακολουθείται από τελεία.

• **Ηλεκτρονικά βιβλία, συγγράμματα, διατριβές**

Τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι :

Συγγραφέας. Έτος. Τίτλος του βιβλίου. [τύπος μέσου]. Τόπος έκδοσης: Εκδότης. Διεύθυνση διαδικτύου [Ημερομηνία ανάκτησης].

Fishman, R. 2005. The rise and fall of suburbia. [e -book]. Chester: Castle Press. Διαθέσιμο στο: <http://www.libweb.anglia.ac.uk/E-books> [ανάκτηση 05/06/2005].

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης (όχι εκτύπωσης) ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος βιβλίου: πλήρης τίτλος του βιβλίου/συγγράμματος/διατριβής ακολουθούμενος από τελεία.

Τύπος υλικού: παρατίθεται σε τετράγωνη αγκύλη, δηλ. [e-book/dissertation κλπ], ακολουθούμενο από τελεία

Τόπος έκδοσης: Πόλη, και χώρα εάν μπορεί να υπάρξει σύγχυση με ονόματα πόλεων του ΗΒ, ακολουθούμενη από άνω και κάτω τελεία.

Εκδότης: Επωνυμία εκδοτικού οίκου ή εταιρίας, που ακολουθείται από τελεία.

Διαδικτυακή διεύθυνση: με τη φράση Διαθέσιμο στο...παραθέτοντας το http ή το URL (Uniform Resource Locator).

Ημερομηνία ανάκτησης: δίνεται η πλήρης ημερομηνία ανάκτησης του υλικού μέσα σε τετράγωνες αγκύλες, ακολουθούμενη από τελεία.

2. Άρθρα σε περιοδικά

Τα απαιτούμενα στοιχεία για την βιβλιογραφική αναφορά είναι: Συγγραφέας. Έτος. Τίτλος εργασίας. Τίτλος περιοδικού αριθμός τόμου: αριθμός σελίδων.

Van Cauwenbergh, R.V., Robberecht, H., Van Vlaslaer, V. 2004. Comparison of the serum selenium content of healthy adults living in the Antwerp region (Belgium) with recent literature data. *Journal of Trace Elements in Medicine and Biology* 18: 99–112.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος εργασίας: πλήρης τίτλος της εργασίας, ακολουθούμενος από τελεία.

Τίτλος περιοδικού: πλήρης τίτλος του περιοδικού, με αρχιγράμματα χωρίς τελεία.

Αριθμός τόμου: ακολουθούμενος από άνω κάτω τελεία.

Αριθμός σελίδων: ακολουθούμενος από τελεία.

Για άρθρα τα οποία έχουν ανακτηθεί από ηλεκτρονικά περιοδικά (όπου δεν υπάρχουν αριθμοί σελίδων), πρέπει επιπρόσθετα να δίνεται η διεύθυνση διαδικτύου και η ημερομηνία ανάκτησης, όπως φαίνεται στο εξής παράδειγμα:

Van Cauwenbergh, R.V., Robberecht, H., Van Vlaslaer, V. 2004. Comparison of the serum selenium content of healthy adults living in the Antwerp region (Belgium) with recent literature data. *Journal of Trace Elements in Medicine and Biology* [online] 18. Διαθέσιμο στο <http://www....> [ανάκτηση 20/02/2014].

3. Διαδικτυακές πηγές

Για ιστοσελίδες που βρέθηκαν στο διαδίκτυο τα απαιτούμενα στοιχεία για την αναφορά είναι: Συγγραφέας. Αρχικά. Έτος. Τίτλος του εγγράφου ή σελίδας. [τύπος μέσου]. Πλήρης διεύθυνση της ιστοσελίδας. [Ημερομηνία πρόσβασης]. Π.χ.:

National Electronic Library for Health. 2003. *Can walking make you slimmer and healthier?* [online]. Διαθέσιμο στο: <http://www.nhs.uk.hth.walking> [ανάκτηση 10/04/2005].

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων ή το όνομα του οργανισμού που διατηρεί την ιστοσελίδα.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης (βρίσκεται στο κάτω μέρος της ιστοσελίδας ή το έτος ανανέωσης της σελίδας, **όχι το έτος ανάκτησης**).

Τίτλος υλικού: με πλάγιους χαρακτήρες, ακολουθούμενος από τελεία

Τύπος υλικού: παρατίθεται σε τετράγωνη αγκύλη, δηλ. [online], ακολουθούμενο από τελεία

Διαδικτυακή διεύθυνση: με τη φράση Διαθέσιμο στο...παραθέτοντας το http ή το URL (Uniform Resource Locator).

Ημερομηνία ανάκτησης: δίνεται η πλήρης ημερομηνία ανάκτησης του υλικού μέσα σε τετράγωνες αγκύλες, ακολουθούμενη από τελεία.

4. Μελέτες/Διατριβές

Τα απαιτούμενα στοιχεία για τη βιβλιογραφική αναφορά είναι:

Συγγραφέας. Έτος έκδοσης. Τίτλος μελέτης/διατριβής. Επίπεδο μελέτης/διατριβής. Όνομα Πανεπιστημίου. Π.χ.:

Παπαδομιχελάκης, Γ. 2001. Η επίδραση του σιτηρεσίου στα χαρακτηριστικά του σπέρματος κόνικλων. Διδακτορική διατριβή. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Λίππας, Θ. 2010. Διαιτητική εκτίμηση γλυκερόλης στη διατροφή αναπτυσσόμενων χοιριδίων. Μεταπτυχιακή μελέτη. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Σάρφενμπεργκερ – Καταφυγιώτης, Α. 2014. Επίδραση της προσθήκης οργανικού σεληνίου στα σιτηρέσια παχυνόμενων κονίκλων στην αντιοξειδωτική ικανότητα του κρέατος. Πτυχιακή μελέτη. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία.

Έτος: Το έτος δημοσίευσης ακολουθούμενο από τελεία.

Τίτλος μελέτης/διατριβής: πλήρης τίτλος, ακολουθούμενος από τελεία.

Επίπεδο: οι διδακτορικές εργασίες είναι **διατριβές**. Οι μεταπτυχιακές και πτυχιακές εργασίες είναι **μελέτες**.

Όνομα πανεπιστημίου ή φορέα ανάθεσης της μελέτης/διατριβής

5. Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων

Τα απαιτούμενα στοιχεία για τη βιβλιογραφική αναφορά είναι:

Συγγραφική ομάδα. Έτος. Πλήρης τίτλος της παρουσίασης στο συνέδριο. In: πρακτικά συνεδρίου ή όνομα οργανισμού. Πλήρης τίτλος του συνεδρίου. Τοποθεσία, Ημερομηνία.

Τόπος έκδοσης: εκδότης. Π.χ.:

Gomez-Conde, M.S., Chamorro, S., Menoyo, D., Garcia-Rebollar, P. & de Blas, C. 2004. Effects of source of fibre on fat composition and fat recycling with caecotrophes. In: *Proceedings of the 8th World Rabbit Congress, Puebla, Mexico, 4-8 July 2008*.

Προσοχή στα εξής σημεία:

Συγγραφείς: Επώνυμο με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθείται από ένα κόμμα.

Αρχικά: Κεφαλαία με τελεία και μετά το τελευταίο αρχικό γράμμα του ονόματος τελεία. Χρησιμοποιείται το **&**, **όχι η λέξη και**, για τη σύνδεση των δύο τελευταίων συγγραφέων.

Έτος: Το έτος συνεδρίου.

Τίτλος εργασίας: πλήρης τίτλος της εργασίας, ακολουθούμενος από τελεία και τη λέξη **In** υπογραμμισμένη με άνω κάτω τελεία και τον πλήρη τίτλο του συνεδρίου με πλάγιους χαρακτήρες, ακολουθούμενο από κόμμα.

Τοποθεσία διεξαγωγής συνεδρίου: πόλη και χώρα, ακολουθούμενη από τελεία και την πλήρη ημερομηνία διεξαγωγής.

Εκδότης: παρατίθεται αν και εφόσον εκτυπώνονται και διανέμονται τα πρακτικά.

6. Μη δημοσιευμένες εργασίες

Μπορεί περιστασιακά να υπάρχει πρόσβαση σε μία εργασία πριν δημοσιευθεί και κατά συνέπεια δεν υπάρχει δυνατότητα παράθεσης πλήρων στοιχείων. Σε αυτή την περίπτωση η βιβλιογραφική αναφορά γίνεται ως εξής:

Woolley, E. & Muncey, T. (in press). Demons or diamonds: a study to ascertain the range of attitudes present in health professionals to children with conduct disorder. *Journal of Adolescent Psychiatric Nursing*. (accepted for publication December 2002).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΕΛΙΔΩΝ ΤΙΤΛΟΥ

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΘΡΕΨΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

**ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ
ΣΕΛΗΝΙΟΥ ΣΤΑ ΣΙΤΗΡΕΣΙΑ ΠΑΧΥΝΟΜΕΝΩΝ
ΚΟΝΙΚΛΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΟΞΕΙΔΩΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΚΡΕΑΤΟΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΣΑΡΦΕΝΜΠΕΡΓΚΕΡ-ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2014

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΘΡΕΨΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

**ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ
ΣΕΛΗΝΙΟΥ ΣΤΑ ΣΙΤΗΡΕΣΙΑ ΠΑΧΥΝΟΜΕΝΩΝ
ΚΟΝΙΚΛΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΟΞΕΙΔΩΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΚΡΕΑΤΟΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΣΑΡΦΕΝΜΠΕΡΓΚΕΡ-ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Παπαδομιχελάκης Γεώργιος, Επίκ. Καθηγητής (επιβλέπων)

Ζωίδης Ευάγγελος, Λέκτορας

Γκολιομύτης Μιχαήλ, Λέκτορας

ΑΘΗΝΑ 2014

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 1

Πίνακας 3.1: Σύνθεση, υπολογισθείσα χημική σύσταση του βασικού σιτηρεσίου (g/kg) και επίπεδο σεληνίου των πειραματικών σιτηρεσίων

Συστατικό	Βασικό σιτηρέσιο (T1)	
Αφυδατωμένη μηδική	294.0	
Καρπός κριθής	170.0	
Πίτυρα σίτου	284.0	
Ηλιάλευρο, 280 g OA/kg	154.0	
Στέμφυλα εσπεριδοειδών	80.0	
L-Λυσίνη HCl, 80%	2.6	
DL-Μεθειονίνη, 99%	2.3	
L-Θρεονίνη	2.0	
Χλωριούχο νάτριο	4.1	
Ultrafed ^{®1}	3.5	
Πρόμιγμα ²	3.5	
Υπολογισθείσα Χημική Σύσταση		
Ξηρά ουσία	892.0	
Οργανική ουσία	931.7	
Ολικές αζωτούχες ουσίες	164.2	
Ολικές λιπαρές ουσίες	22.0	
NDF	333.0	
ADF	187.9	
Λιγνίνη	44.7	
Λυσίνη	7.8	
Μεθειονίνη + Κυστεΐνη	7.5	
Θρεονίνη	7.8	
Ασβέστιο	9.6	
Φώσφορος	6.0	
Πεπτή Ενέργεια, MJ/kg ³	9.9	
<hr/>		
		Επίπεδο Se (μg/kg)
Επέμβαση	Προστέθηκε ⁴ Προσδιορίστηκε ⁵	
Βασικό (T1)	-	68 ± 18
T2	100	160 ± 10
T3	500	519 ± 60
T4	2500	1949 ± 108

¹ Προστέθηκε ως συνδετική ύλη (binder) και περιείχε >95% αταπουλγίτη [(Mg,Al)2Si4O10(OH)·4(H2O)]

² Προσέθεσε ανά κιλό τροφής: Βιταμίνη A, 10,000 IU; Βιταμίνη D3, 1,800 UI; Βιταμίνη E, 60 UI; Βιταμίνη K3, 2 mg; Βιταμίνη B1, 2 mg; Βιταμίνη B2, 6 mg; Βιταμίνη B6, 3 mg; Βιταμίνη B12, 0.02 mg; παντοθενικό ασβέστιο, 7 mg; νικοτινικό οξύ, 30 mg; φολικό οξύ, 0.5 mg; βιοτίνη, 0.2 mg; χλωριούχος χολίνη, 400 mg; I, 1.5 mg; Mn, 60 mg; Cu, 6 mg; Zn, 80 mg; Fe, 30 mg; Co, 0.35 mg; αντιοξειδωτικό, 0.250 mg; 300 mg Cycostat (60 mg robenidine/kg). Δεν περιέχει σεληνίο (οργανικό ή ανόργανο).

³ Από στοιχεία του πίνακα FEDNA (2003).

⁴ Το Se προστέθηκε με εμπορικό σκεύασμα SelPlex (Alltech Inc, Nicholasville, KY, USA) και προστέθηκε μόνο στα εμπλουτισμένα σιτηρέσια (T2, T3 και T4).

⁵ Μέσος όρος 4 δειγμάτων ανά επέμβαση ± τυπική απόκλιση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 2

Πίνακας 4.2: Επίδραση της προσθήκης οργανικού σεληνίου (Se) στο σιτηρέσιο, στην συγκέντρωση Se σε ιστούς (μg/kg) κουνελιών ηλικίας 77 ημερών (Μέσοι όροι ± τυπικό σφάλμα)

	Προσθήκη Se (μg/kg)				P
	0	100	500	2500	
Αίμα	157 ^a ± 6,1	177 ^a ± 4,7	227 ^b ± 5,2	455 ^c ± 18,5	<0,001
Ήπαρ	691 ^a ± 20,9	788 ^a ± 27,3	1056 ^b ± 44,6	2335 ^c ± 197,8	<0,001
Μυς (<i>L. lumbrorum</i>)	85 ^a ± 5,1	101 ^a ± 4,2	168 ^b ± 6,0	471 ^c ± 10,9	<0,001
Τρίχες (ούρα)	333 ^a ± 14,7	393 ^a ± 19,6	670 ^b ± 15,8	1664 ^c ± 42,2	<0,001

Μέσοι όροι με διαφορετικό γράμμα διαφέρουν σημαντικά (P<0,05).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 3

Πίνακας 4.1: Κατανάλωση τροφής κατά τη διάρκεια της πειραματικής περιόδου, περιεκτικότητα τροφής και κόπρου σε αδιάλυτη τέφρα (AIA) και ανάκτηση της AIA

	Ομάδα - Επέμβαση ¹			SEM ²	P
	C n=8	MDF n=8	HDF n=8		
AIA στην τροφή (% ΞΟ)	2,16	1,57	1,22		
Κατανάλωση τροφής (g ΞΟ/ημέρα)	146	155	147	9,8	0,607 ³
AIA στην κόπρω (% ΞΟ)	4,86 ^a	4,00 ^b	3,04 ^c	0,059	<0,001 ³
Ανάκτηση AIA (%)	103,8 ^a	99,96 ^{ab}	97,40 ^b	0,016	0,003 ³
Ολική ανάκτηση AIA (%) ⁵		100,41		0,845	0,603 ⁴

Μέσοι όροι με διαφορετικό γράμμα στον εκθέτη διαφέρουν σημαντικά (P<0,05).

¹ C= μάρτυρας με χαμηλό επίπεδο πεπτών ινωδών ουσιών (ΠΙΟ), MDF και HDF= το σιτηρέσιο του μάρτυρα στο οποίο η αφυδατωμένη μηδική αντικαταστάθηκε με 10 και 20% στέμφυλα σακχαροτεύτλων, αντίστοιχα (μεσαίο και υψηλό επίπεδο ΠΙΟ, αντίστοιχα).

² SEM= τυπικό σφάλμα μέσω των όρων.

³ P-value από την ανάλυση διασποράς (ANOVA).

⁴ P-value του t-test για τον εντοπισμό στατιστικά σημαντικής διαφοράς από την τιμή 100.

⁵ Ανάκτηση της AIA και στις 3 πειραματικές ομάδες.

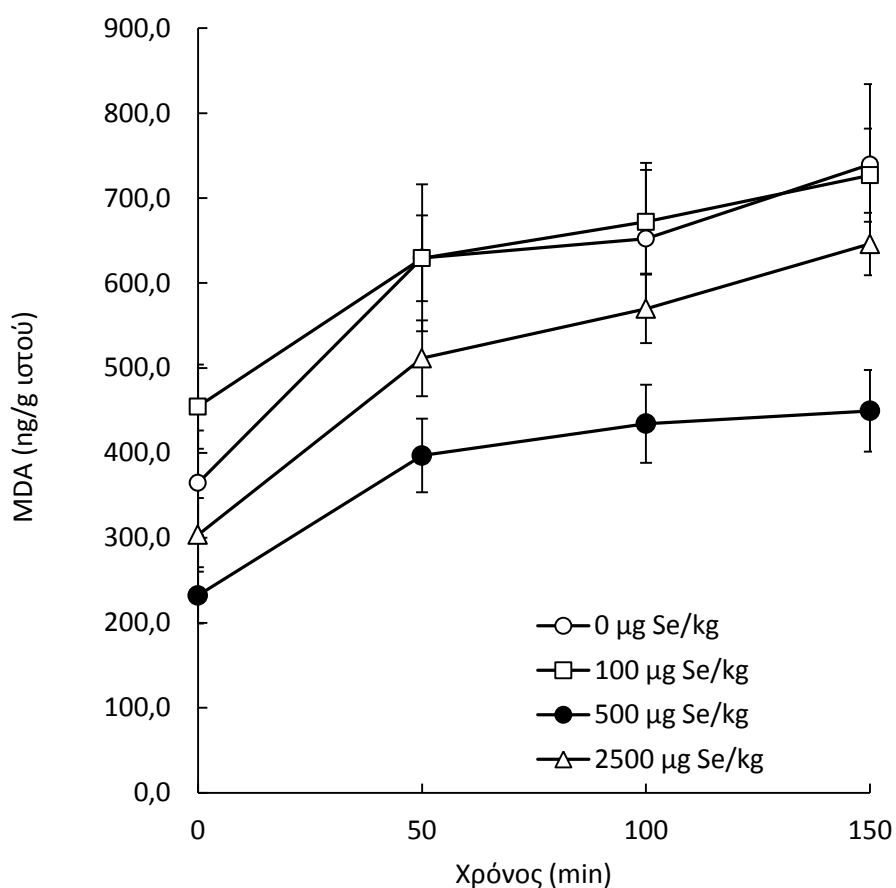
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ 4

Πίνακας 2.1: Ανάγκες και τοξικές δόσεις σεληνίου σε διάφορα είδη ζώων

Είδος ζώου	Ανάγκες (ppm)	Τοξικές δόσεις (ppm)
Πρόβατα	0,10-0,20	3-20
Αγελάδες γαλακτοπαραγωγής	0,30	5
Αγελάδες κρεοπαραγωγής	0,20	-
Χοίροι	0,10-0,30	5-10
Ορνίθια	0,10-0,15	10
Ίππτοι	0,10	15
Επίμυες	0,10	-

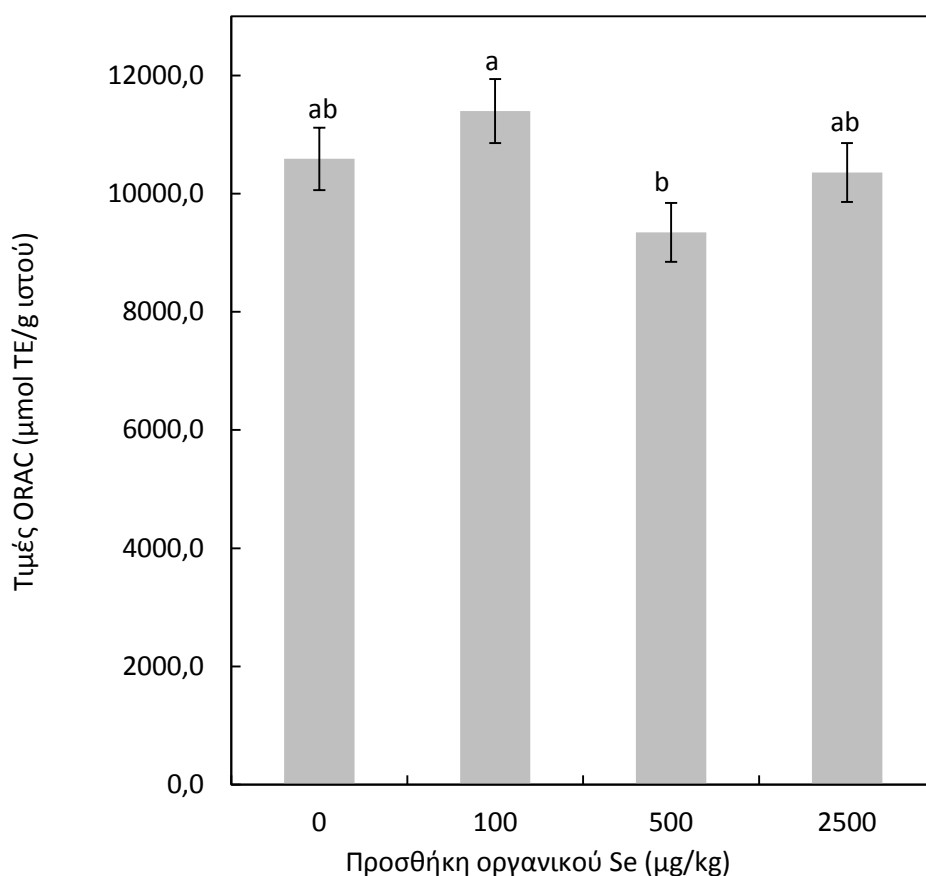
Πηγή: προσαρμογή από Καλαϊσάκης (1982:182), Ζέρβας (2000:195).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 1

Διάγραμμα 4.1: Επίδραση της προσθήκης οργανικού Se στις τιμές MDA του *Longissimus lumborum* (ng/g) κουνελίων ηλικίας 77 ημερών (μέσοι όροι ± τυπικό σφάλμα)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2

Διάγραμμα 4.2: Επίδραση της προσθήκης οργανικού Se στις τιμές ORAC (μmol TE/g ιστού) του *Longissimus lumborum* κουνελιών ηλικίας 77 ημερών (μέσοι όροι ελαχίστων τετραγώνων ± τυπικό σφάλμα). Ως συμμεταβλητή χρησιμοποιήθηκε η συνολική πρωτεΐνη. Μέσοι όροι με διαφορετικό γράμμα διαφέρουν σημαντικά ($P < 0,05$).

ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ

Τίτλος πίνακα: γραμματοσειρά 12, πλήρης στοίχιση, μονό διάστιχο, διάστημα παραγράφων πριν και μετά 0. Δεν μπαίνει τελεία στο τέλος του τίτλου. Ακολουθείται από μία κενή σειρά.

Σώμα πίνακα: γραμματοσειρά 11, στοίχιση δεξιά ή αριστερά (με την προϋπόθεση να είναι ομοιόμορφη σε όλο το κείμενο της μελέτης), μονό διάστιχο, διάστημα παραγράφων πριν και μετά 0. Ο πίνακας κλείνεται με γραμμές μόνο επάνω και κάτω, όχι στις πλευρές. Γραμμές χρησιμοποιούνται και για το διαχωρισμό των κεφαλίδων του πίνακα από τα δεδομένα. Οι κεφαλίδες με έντονα γράμματα. Οι τιμές P των στατιστικών αναλύσεων δίνονται αριθμητικά και **όχι με αστερίσκους** (π.χ. *: $P < 0,05$ κλπ.). Οι διαφορές μεταξύ μέσων όρων περιγράφονται με λατινικά πεζά γράμματα σε

μορφή εκθέτη. Η χρήση χρωμάτων και άλλων διακοσμήσεων πρέπει να αποφεύγεται στους πίνακες. Το σώμα του πίνακα ακολουθείται από μία κενή σειρά.

Υποσημειώσεις: χρησιμοποιούνται αριθμοί για τις υποσημειώσεις, όχι γράμματα. Γραμματοσειρά 10, πλήρης στοίχιση, μονό διάστιχο, διάστημα παραγράφων πριν και μετά 0.